

ת"פ 60765/03/22 - מדינת ישראל, פמ"ח - פלילי נגד רמין ממדוב

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"פ 60765-03-22 מדינת ישראל נ' ממדוב(עציר) ואח'

תיק חיצוני: 791351/2021

בפני כבוד השופטת תמר נאות פרי

המאשימה מדינת ישראל

ע"י פמ"ח - פלילי

נגד

הנאשמים

1. רמין ממדוב
- ע"י ב"כ עו"ד מיכל קורן
2. מוחמד מלחם
3. אמיר אבו מולחם
4. אחמד ג'בארין
- ע"י ב"כ עו"ד עאדל בוראת

החלטה

בקשה לתיקון כתב אישום בדרך של הוספת עדי תביעה

1. בכתב האישום בתיק זה מיוחסות לארבעת הנאשמים עבירות של סחר בנשק, לצד עבירות נשק (החזקה, נשיאה והובלה). לנאשמים 2-4 יוחסו גם נהיגה ללא רישיון תקף וללא פוליסת ביטוח תקפה. הנאשמים כפרו בעובדות כתב האישום.

2. בפתח הישיבה הראשונה שנקבעה לשמיעת עדי המאשימה, בטרם החלה שמיעת העדים, המאשימה ביקשה לתקן את כתב האישום באופן שבו יוספו עדים לרשימת עדי המאשימה.

3. עורך הדין שייצג באותו מועד את כל ארבעת הנאשמים התנגד לבקשה.

4. היות ובאותו מועד זומן למתן עדות עד אשר כן מופיע בכתב האישום "המקורי", הוחלט לשמוע את עדותו באותו היום, עוד טרם מתן החלטה בבקשה.

5. בדיון הבא, שמענו את עמדתה של באת כוחו של נאשם 1, אשר הצטרפה לתיק לאחר הישיבה הראשונה ולפני הישיבה השנייה, ואף היא התנגדה לתיקון כתב האישום כמבוקש.

6. עתה, לאחר שקילת טענות הצדדים (אשר פורטו בהרחבה בפרוטוקול הדיון), לאחר בחינת כתב האישום "המקורי" והעדים הנוספים שאת צירופם מבקשת המאשימה - מצאתי להיעתר לבקשה. להלן נימוקי.

7. סעיף 92(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: "**החסד"פ**"), קובע כי :

"בית המשפט רשאי, בכל עת שלאחר תחילת המשפט, לבקשת בעל דין, לתקן כתב אישום, להוסיף עליו ולגרוע ממנו, ובלבד שניתנה לנאשם הזדמנות סבירה להתגונן...".

8. מהפסיקה עולה כי בדרך כלל בתי המשפט נוטים לאשר בקשות לתיקון כתב התביעה, כל עוד לא נפגעת ההגנה, וכאשר על כפות המאזניים מונח החשש מפגיעה בזכויות הנאשם - אם הבקשה תתקבל, למול החשש מהפגיעה לברר את האמת - אם הבקשה לא תתקבל. עיוות הדין שייגרם לאינטרס הציבורי אם הראיה לא תוצג.

9. מעניין לראות כי כבר בערעור הפלילי הראשון התייחס בית המשפט לנושא, וכך, בע"פ 1/48 סילוסטר נ' **היועץ המשפטי לממשלה**, פ"ד א 5, פסק כב' השופט זמורה לאמור:

"הפרוצידורה הפלילית על דינה מכילה לטובת הנאשם תריס בפני עיוות דין. רוצים לתת לנאשם את מלוא ההגנה ההוגנת. אבל אסור לסלף את הרעיון הבריא הזה על ידי הפרזה בפורמליות. פרוצידורה פלילית טובה צריכה בוודאי לתת לנאשם את מלוא ההגנה, כדי למנוע עיוות דין, אבל הדיון הפלילי אינו צריך לקבל צורת משחק אשקוקי שבו מהלך אחד בלתי נכון קובע את גורל המשחק. תפקיד הדיון הפלילי - להוציא כאור משפט. מוטב אמנם שעשרה רשעים יצאו זכאים משצדיק אחד יצא חייב, אבל במה דברים אמורים? - כשהשאלה היא הוכחת האשמה, ולא כשהכתוב מדבר על ליקויים טכניים בכתב האשמה וכדומה. על שאלות ממין זה לא יחול הכלל של הנאה מהספק... חלילה לי מלעודד את הקטיגורים המתרשלים בניסוח כתבי האשמה. חובה עליהם לבדוק בשבע עיניים אם כתב האשמה אמנם מגיד פשע, אבל לבתי המשפט לא הרשות בלבד, כי אם חובה עליהם לתקן מה שפגמו הקטיגורים, ובלבד שלא יפגעו על ידי כך בעיקרי השלטת הצדק."

10. בהמשך, בע"פ 951/80 **קניר נ' מדינת ישראל**, פ"ד לה(3) 505, 515 (1981), קבע כב' השופט ברק כך:

"ההלך הפלילי הוא מסגרת דינים, הבאים להגשים את המשפט הפלילי, דהיינו, לקבוע חפות או אשמה. לשם כך על ההלך הפלילי לחשוף את האמת, וזו מטרתו העיקרית. כמובן, עמידה על כללים וחשיפת האמת אינן שתי משימות נוגדות... יש ועמידה פורמלית על סדר הכללים בעניין מיוחד יהיה בה כדי לגרום לעיוות דין, אם בדרך של הרשעת החף מפשע ואם בדרך של זיכוי הנאשם. בנסיבות אלה יש לשאוף לכך, כי הכללים עצמם ייתנו לבית המשפט סמכות ושיקול-דעת לעשות צדק... ניסיון החיים, אשר גיבש את כללי הדיון, קבע איזון עדין בין צורכי הנאשם מזה לבין צורכי החברה מזה... איזון עדין זה מתערער, כאשר כללי הדיון מופעלים, באופן שפגמים וכישלונות טכניים של התביעה או של ההגנה חורצים את גורל המשפט... אכן, החשש הוא, שהדיון הפלילי - במקום להיות מערכת מאוזנת ומבוקרת, שנועדה לחשוף את האמת - יהפוך לכר נרחב לטכסיסים והשהיות בעלי אופי פורמלי גרידא."

11. עוד אפנה לע"פ 6168/20 **מדינת ישראל נ' שמבה** (09.06.2022), שניתן לאחרונה, אשר עוסק אף הוא בנושא. בית המשפט העליון קבע כי באותו מקרה לא היה מקום לאפשר את כתב האישום (כפי שקבע בית המשפט קמא), אך התיקון שהתבקש בעניין שם היה הוספת ראיה חדשה בנסיבות שונות משמעותית מהנסיבות כאן. כך, שלמרות שהתוצאה שם שונה מהתוצאה אליה הגעתי - חשוב להביא את התייחסות בית המשפט העליון לשיקולים המנחים בנוגע לבקשות כגון דא, בפסקה 20 ואילך, מפי כב' השופט אלרון, כדלקמן:

"20. לאחר הקראת כתב האישום הסמכות להורות על תיקונו נתונה לבית המשפט, ובית המשפט יתיר תיקון, בתנאי שלא יהיה בכך כדי לקפח את הנאשם בהגנתו (ראו: סעיף 92(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982; יעקב קדמי **על סדר הדין בפלילים** חלק שני 948 (מהדורה מעודכנת 2009)).

לעניין אופן הפעלת שיקול דעתו של בית המשפט בזימון עדים וקבלת ראיות שלא על פי סדרי הדין הרגילים נפסק: "בצד הכלל, כי הראיות צריכות להיות מובאות בזמן הרגיל והמקובל, יש להכיר בשיקול-דעת בית המשפט לסטות מהכלל, במקרה שהוא ימצא זאת לנחוץ. הפעלת שיקול-דעת זה אינה צריכה להיות עניין שבשגרה" (ע"פ 951/80 **קניר נ' מדינת ישראל** ... (להלן: **הלכת קניר**)).

בהקשר זה נקבע, כי על בית המשפט להעמיד בראש מעייניו את השיקול שלא ייגרם עיוות דין לנאשם, כאשר עיוות דין משמעותי פגיעה ביכולתו של הנאשם להתגונן כראוי (שם, עמ' 516; ראו גם: ע"פ 8507/18 **פלוני נ' מדינת ישראל**,

פסקה 76 לחוות דעתי (9.9.2020).

....

22. ... בעניין זה כבר הבעתי את עמדתי, כי יש להיזהר מתיקון שגגות התביעה על חשבון זכויות הנאשם (בש"פ 7364/21 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 27 (11.11.2021)). אמנם אל לנו להיאחז בכללים דיוניים בנוקשות, אך כאשר זכויות נאשם מונחות על הכף, אין לרופף מסגרות דיוניות יתר על המידה עד כדי פגיעה בהליך הוגן ועיוות דין. בעבר ציינתי: "הבאת ראיות, על פי סדרן ושמירת המסגרת הדיונית של הבאת ראיות, מהוות את אחד הנדבכים החשובים ביותר בקיומו של ההליך המתקיים בבית המשפט. לא בכדי, מתבסס סדר הדיון של ההליך הפלילי על שלבי דיון קבועים וידועים, כאשר כל צד מודע היטב לזכויותיו על פי דין, כמו גם לחובותיו של הצד האחר. הבאת הראיות על ידי הצדדים כזכות מוקנית על פי דין מחד גיסא, וכחובה חקוקה בסדר הדין הפלילי, מאידך גיסא, הינה מאבני היסוד של ניהול הדיון הפלילי" (יוסף אלרון "קבלת ראיות שלא על פי סדר הדין" המשפט כרך יב 15, 34-35 (תשס"ז)).
23. אין חולק, כי מצב בו בירור האמת נפגע בשל טעות או רשלנות של תובע, אינו רצוי. אולם, במקרה זה מקובלת עלי קביעת בית המשפט המחוזי ומסקנתו כי מועד הגשת הבקשה לתיקון כתב האישום משמעותה פגיעה ממשית בהגנת המשיבים, כך שבית המשפט המחוזי יישם כראוי בנסיבות העניין את הלכת קניר."
12. יישום ההלכות מעלה על המקרה כאן ובחינת השיקולים שנסקרו בפסיקה מעלה, מאפשר את קבלת הבקשה בנסיבות של התיק בו עסקין, לאור השלב שבו מצוי התיק ולאור מהות הבקשה.
13. אין ספק כי נפל כשל משמעותי מלפני המאשימה שעה שהוגש כתב אישום אשר כולל עדים מועטים, ועתה מתבקש צירופם של 30 עדים (!!). לא מדובר בהוספה של עד אחד או שניים, אלא בכמות עדים משמעותית, ולמעשה, כתב האישום המתוקן כולל פי 3 עדים מכתב האישום המקורי.
14. בנוסף, יש לתמוה על כך שהבקשה הוגשה ביום שבו החלה שמיעת ההוכחות ולא לפני כן. בתיק זה חלף פרק זמן משמעותי בין תחילתו ועד ישיבת ההוכחות. תחילה, חלפו כמה חודשים עד שהושלמה העברת חומרי החקירה לידי ההגנה ועד שהוצאה תעודת חיסיון. לאחר מכן, בוטלו כמה ישיבות מטעמים רפואיים מיוחדים (כל פעם של גורם אחר - ולא נפרט). וכך, למעשה, ממועד הגשת כתב האישום ועד תחילת ההוכחות היו למאשימה חודשים רבים שבהם ניתן היה להגיש את הבקשה, אך הדבר לא נעשה. לא ניתן להתעלם מהעומס הרב המוטל על הפרקליטות בכלל, ובתקופה האחרונה בפרט, ובתיק זה אף התחלפו ב"כ המאשימה לפני זמן לא רב, ועדיין, היה מקום לבחון את התיק לפני המועד שבו הוגשה הבקשה ולראות שיש מקום לבקש את התיקון הנרחב שהתבקש.
15. עם זאת, כמה שיקולים הכריעו את הכף לטובת קבלת הבקשה.
16. ראשית, מעבר על רשימת העדים שהוספתם מתבקשת מלמד כי המדובר בעדים חיוניים.
17. שנית, כל חומרי החקירה שקשורים לעדים שצירופם מתבקש הועברו זה מכבר להגנה והיא ידעה שהראיות קיימות בידי המאשימה. לא אוכל לקבל את טענת ב"כ המאשימה לפיה ההגנה הייתה צריכה לנחש שתבקש בקשה לתקן את כתב האישום והייתה צריכה להבין שנפלה טעות ושיזמנו עוד עדים נוכח חומר החקירה שהועבר לעיונה. ההגנה אינה צריכה ואינה חייבת לצפות מהלכים של המאשימה. עם זאת, אין המדובר בבקשה להוספת מסמך שלא קיים בתיק החקירה והתגלה רק עתה אלא בהוספת העדים אשר באמצעותם תבקש המאשימה להגיש את המסמכים.
18. שלישית, הבקשה הוגשה עוד טרם החלה שמיעת חקירתם של עדי המאשימה.
19. רביעית, הערתי בדיון שככל שתתקבל הבקשה וככל שההגנה תסבור כי צירוף העדים "החדשים" משפיע

בדיעבד על החקירה של העד שכבר נחקר - הרי שהיא תוכל לבקש לזמן אותו להשלמת חקירה (וראו את רע"פ 2363/10 **בן אברהם נ' מדינת ישראל**, שם הותר תיקון כתב האישום עובר לסיום פרשת התביעה, נוכח הקביעה כי לא נפגעה זכותו של הנאשם להתגונן ואף הותר לו לזמן שנית חלק מעדי התביעה).

20. לכן, מצאתי כי קבלת הבקשה לא תפגע בזכותם של הנאשמים להתגונן (וראו בהקשר זה את ע"פ 5019/09 **חליוה נ' מדינת ישראל** (20.08.2013) פסקה 23 ואילך, באשר לפרשנות של המונח "הזדמנות סבירה להתגונן" בהקשר של בקשות לתיקון כתב אישום מכוח סעיף 92 לחסד"פ ובהקשר של סעיף 184 לחסד"פ).

21. לסיכום - הבקשה לתיקון כתב האישום מתקבלת.

ניתנה היום, ד' שבט תשפ"ג, 26 ינואר 2023, בהעדר הצדדים.